

Universitätsbibliothek Wuppertal

Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus Grammatico-Criticus Et Archæologicus

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Caput decimum. De verbo impersonali

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1559)

NI INÐAKRBNAI IZVAK HAIKTZ, *nōn turbetur cor vestrum*, Joh. XIV, 1. NSLNK-NRÐEÐNN IM ANRÐNA, *aperti sunt eorum oculi*, Matth. IX, 30. EI NSFNLANAI GARAS MĒINS, *ut impleatur domus mea*, Luc. XIV, 23. VEIHNAI NĀMŶ FĒIN, *sanctificetur nomen tuum*. AFOLINRÐEÐNN IN MĀKEIN, *suffocabantur in mari*, Marc. V, 13. FĒI VLIHTAI NI FKĀUISTNAI, *ne aliquid pereat*, Joh. VI, 12.

Præterea, notandum est istiusmodi passiva formare sua præterita, & participia, ut infinitiva exeuntia in NRN, vel RN. Sic à ΓΛΑΚΡΩΝΑΝ, formatur ΓΛΑΚΡΩΝΩΔΑ, Luc. I, 12. Plura si quis exempla velit, consulat Luc. I, 29, 80. Matth. V, 29. Luc. II, 47. & I, 64. Matth. VI, 9. Marc. VI, 11, 35. Job. XVIII, 28. Luc. VIII, 47, XIV, 23, VIII, 14. & V, 6.

XVII. Quartò etiam verba activa immutata non rarò passivè à Mæso-Gothis usurpantur: ut, ANAMELGAN, Luc. II, 5. NSUIMAN, NRKEISAN, Luc. IX, 22. ΓΑΚΚΩΤΑΝ, Luc. XX, 18. ΔΑΠΠΩΑΝ, Luc. III, 7. ΓΑΣΥΚΗΝΩΓΑΝ, Luc. XIX, 11. ΑΤΤΙΩΑΝ, Luc. IX, 44. VASGAN, Matth. VI, 25, 31. ΓΑΛΕΙΚΩΝ, Matth. VI, 8. FKĀWĒGAN, Marc. XIV, 15. NSKINSAN, Marc. VIII, 31. Luc. XX, 17. Sed quando verba activa, cujuscunque linguæ sint, passivè usurpantur, hoc eis accidit aut vi significationis, ut in *tabeo*, *putreo*, *insanio*, apud *Latinos*, vel per elleipsin, ut in *vapulo*, *væneo*, quæ implicant reciprocum loquendi modum, quo passio in plerisque linguis significatur, ut apud *Gollos* in *je m'etonne*, *attonitus*. *ce livre se vend à Paris*, *liber iste vœnet* (i. e. *se vœnet*) *Parisius*. Sic NRKAN FĀN IŶSEF NS ΓΑΛΙΛΑΙΑ ANAMELGAN MIΦ MĀKIIN, i. e. ANAMELGAN SIK MISSŶ, *Græcè*, ἀπεγοφασθαι, Luc. II, 4, 5.

Corollarium.

XVIII. Supra observatum est in reg. XIV. de finitis in ΔΑ, quod participium passivum finitum in Α purè fœmininum secundum reg. 8. cap. IV. in hoc distinguitur à masculinis, & neutris in Α suffixum finitis, quod cum illo verbum substantivum semper expressè conjungitur in eadem oratione, hæc vero semper leguntur sine verbo substantivo, quippe quod Α suffixum ejus vices gerat. Obtinet hæc regula etiam in participiis fœmininis in Α suffixum finitis, quæ distinguuntur à participiis in Α purè fœmininum terminatis, in eo, quod illa sine, hæc cum verbo substantivo leguntur in oratione: ut Luc. II, 4. IN ΒΑΝΚΗ ΔΑΥΕΙΔΙΣ. SEI ΗΜΙΤΡΑΔΑ ΒΕΦΛΛΗΑΙΜ, *in civitate David, quæ vocatur Bethlehem*.

Notetur etiam, quòd finitis in Α suffixum I aliquando adjicitur, me iudice, euphoniæ gratiâ: ut in ΓΑΔΚΑΝΣΓΑΖΑΙ, Luc. X, 15. ΦΗ ΚΑΡΝΑΝΗΜ. ΦΗ ΠΝΔ ΗΙΜΙΝ NSHĀNHĪΔΑ. ΠΝΔ ΗΑΛΓΑ ΓΑΔΚΑΝΣΓΑΖΑΙ, *tu Capernaum, tu usque ad cælum exaltata, usque ad infernum demergeris*.

Hactenus non sine maximo tædio in re prorsus intentatâ sudavi, ut Mæso-Gothorum verbum passivum, suâ nocte obvolutum, in lucem proferrem, nè quod mihi diù crux erat, & tantum non à discendâ *Ulpila-Gothicâ* deterruerat, foret offencilulo tyronibus, quibus intricatiora, & inventu difficilia non rarò in causa sunt, ut incæptis præproperè valedicant.

CAPUT DECIMUM.

De verbo impersonali.

I. Hactenus de verbo personali, quod certis personis distinguitur. Jam de impersonali agendum est, quod nulli certæ personæ astrictum indefinitè, & incertè significat. Exprimatur autem vel per MAN, *homo*: vel per pronomen plurale, *hi*, *illi*: vel per pronomen hÿt, *id*, & verbum substantivum: vel per verbum tertiæ personæ absolute positum.

Primò per man: ut, man bpohte Ða hÿ heafod on anum dÿrce, *allatum est caput ejus in disco*, Matth. VI, 10. 7 man ofrloh mært calne hÿr hepe, & *exercitus ejus penè totus deletus fuit*. nÿr hÿt na god þat man nime beapna hlaþ, *non est bonum sumere panem liberorum*, Matth. XV, 28. man hÿmbe, *clamatur*, vel *clamor factus est*, Matth. XXV, 6. 7 heom man þær yfel gebo, & *his illic injuria inferatur*, Spelm. concil. p. 127. Ita majores Gallorum, ut scribit H. Stephan. dixerunt *Hom court*, ac si *Latine* diceretur *homo currit*: unde h ablato, & m versò in n,

¹ Vide cap. XVI. r. 6. ² Hanc H. Stephani præstitit apud Argentoratum anno DCCCXLIII. conjecturam confirmant verba Sacramenti, quod Ludovicus Germaniæ, Carolo fratri, Galliæ regi sicum om por dreit son fradre salvar dist, ut homo jure fratrem suum servare debet.

factum est, ut ille putat, hodiernum *on*. Sed si quis tamen pace tanti viri dixerit *on* potius fieri ab Italico *uno*, non refragabor. Certè nos dicimus, *one told me, mihi dictum est: one ought not to do so, non sic fieri debet: one had better keep awake, than sleep after dinner, à prandio salubrius est vigilare, quam dormire.*

II. Secundò impersonalis significatio exprimitur per *hi*, *illi*: ut, ne *hi* ne *ælaf* *hýra* leohtræt, 7 *hýt* under *cýre* *rettaþ*, neque accendunt lucernam, & ponunt illam sub modio, Matth. v, 15. Gothi vero expriment impersonalem sensum per verbum passivum: ut ubi versio Anglo-Saxonica habet, *Ergt þu zaderþ man pin-beþian of þornum. oððe ric-æþpla of þýrn-cýnnum, nunquid colligunt de spinis uvæ, aut de tribulis ficus: Ulphila-Gothica habet, 'ISLI LISANDLA ÆF ÆLHKNOM VEINABASGA. LIÞSΛN ÆF VIF ÆGEINRM SMΛK-KΛNS, Matth. VII, 16.*

III. Tertio per pronomen *hýt*, & verbum substantivum: ut, *hýt þunrode, tonabat. hýt* zecpeþen *þæt*, dictum erat, Matth. v, 21. *on* *rumera hit* *biþ* *þearm*, Boeth. p. 46. *hýt* *þæt* *cealb*, Goth. *KALLA VAS, frigescebat*, Joh. XVIII, 18. Hoc modo exprimentur verba, quorum actio extra nos & nostram potestatem est: ut, *ningit, pluit, vesperascit, tonat.*

IV. Quarto per verbum tertiæ personæ absolute positum: ut, *ður* *unc* *zedarþenaf* *ealle* *þiht* *þirneþre* *zefillan*, sic decet nos adimplere omnem justitiam, Matth. III, 15. *uþ* *þirceopum* *zedarþenað*, nos episcopus decet, Ælfrici epistolarum prioris initium ms. *þorþam þe* *hýr* *hine* *lýrt* *oþer* *ealle* *oþre* *þing*, quia hoc præ omnibus cupit, Boeth. Ælfridi. p. 74. *þpa* *me* *þinþ*, ita mihi videtur.

CAPUT UNDECIMUM.

De verbis anomalis, sive irregularibus.

I. **M**ulta sunt verba in linguâ majorum, quæ à normâ dati paradigmatis deflectunt: ut, *zanzan*, vel *zan*, *ire*, quod in præterito facit *eode*, vel *zeode*. hinc *apez-eode*, *abiit*: *þorþ-eode*, *processit*: *in-eode*, *intravit*: *of-eode*, *exiit*: *þuph-eode*, *pertransiit*: *uþ-eode*, *ascendit*. *hþý* *eode* *ze* *ut* *zeþeon*, cur exiistis videre, Matth. XI, 8. Sic apud Mæso-Gothos *ΓΑΓΓΑΝ* cum suis compositis, ut *NSΓΑΓΓΑΝ*, faciunt in præterito *iddaga* & *nsiddaga*. *zanzan*, facit in imperativo *za*, *ito*, Luc. v, 14. Ne *za* *ze*, non intrabitis, Matth. v, 20.

II. *Þebindan*, vincire, & hujusmodi, ut, *zespingan*, flagellare: *apindan*, intexere: *þipindan*, involvere: *þindan*, invenire: formant præteritum in *AND*, & participium passivum in *UNDEN*: sic à *þipindan*, legimus *þipand*, *involvit*, Matth. XXVII, 59. & à cæteris *zebunden*, *zespungen*, *apunden*, *þunden*. Sic apud Mæso-Gothos *ÞIVINDAN*, facit *ÞIVAND*, Matth. XXVII, 59. & *ΓΑΒΙΝΔΑΝ*, *ΓΑΒΙΝΔΑΝΣ*, Marc. xv, 7. * *Tæcan*, docere, facit in præterito *zæhte*, *docebat*, (Anglice, *taught*) in imperativo *zæc*, *doce*. * *Feohtan*, pugnare, facit *þeaht*, *pugnabat*. in plur. *þuhton*, *zefuhton*, *pugnabant*. * *Fapan*, ire, & *þorþþapan*, mori, faciunt *þerþe*, & *þorþþerþe*. * *Fapan* tamen, & *apapan* faciunt etiam *þop*, & *apop*: ut, *Leolþulþ* *þircop* *and* *Calþpald* *þircop* *of* *þam* *lande* *apopan*, *Ceolwulfus* *episcopus*, & *Eadwaldus* *episcopus* *ex* *natione* *emigraverunt*. *þer* *Æþelþearþ* *arþebircop* 7 *Eýneþriht* *þircop* *þoran* *to* *Rome*, *hoc* *anno* *Æþelþearþus* *archieþiscopus*, & *Cýneþrihtus* *episcopus* *Romam* *profeþti* *sunt*. * *Týþian*, concedere, donare, facit in præterito *týþde*, & *týðde*. * *Unnan*, dare, concedere, regulariter in præterito facit *unnabe*, per contractionem *unþe*, ex quo euphonicè *uððe*, *concessit*. Simili processu *cunnan*, scire, format *cupþe*, *sciebat*, *scivit*. * *Þrucan*, frui, in præter. dat *þreac* Luc. I, 8. & *þræc*. * *Þretan*, confirmare, obtinere, facit in præter. *zeot*, *zeotte*. plur. *zeoton*. * *Þiþracan*, negare, facit *þiþroc* in præterito. * *Þoman*, cuman, cþiman, venire, facit in præterito *com*, in plurali *cumon*, *comon*. * *Þetten*, ponere, in præterito reddit *þeotte*, *posuit*. * *Apigan*, onþigan, nýþeþþigan, dilabi, occidere, in præterito reddunt *apaz*, *onþaz*, *nýþeþþaz*, & *z* in *h* liquescente, *apah*, &c. * *Þrapan*, cantare, cþeop, *cantabat*. * *Þemetan*, invenire, *zemetþe*, *invenit*. * *Oþþlean*, occidere, in præterito format, *oþþloh*, pro *oþþloþ*, ab *oþþlæzan*, vel *oþþlagan*, ejusdem significationis. * *Þemunan*, recordari, dat *þemune*, & *þemunde* in præterito, plur. *þemunon*. * *Þlitan*, scindere, facit *þlat*, *scidit*. * *Þengan*, pendere, facit *þenz*, *þendebat*, plur. *þenzon*, *þendebant*. * *Þedþian*, fugare, pellere, *þedþaz*. * *Aþreopþan*, ruere, *ahreopþ*, plur. *ahþuþon*, *ruerunt*. * *Feallan*, cadere, *þeoll*, *cadebat*. * *Þreopþan*, *ahþeopþan*, *vertere*, *þrupþ*, *ahþrupþ*. plur. *þrupþan*. * *Onþýtan*, intelligere, *onþeat*, *intellexit*. plur. *onþeatun*. * *Apþian*, surgere, *apþaz*, *surrexit*. * *Onþidan*, inequitare. *onþað*. * *Þecþan*, *þæzþan*, *þæcþan*, *dicere*, *loqui*, facit in præterito *þæcþe*, & *þæþe*, *dicebat*. * *Apþian*, *apþnan*, *þþnan*, *currere*, in præterito, facit *apþ*, plur. *apþnon*. * *Þcipþan*, *þercipþan*, *creare*, *formare*, *facere*, in præterito *þercþeop*. * *Þerþæccan*, *þereþæcan*, *þerþæcean*, *afficere*, facit in præterito *þerþæhte*, *þereþæhte*. * *Aþebþan*, *elevare*, *ahof*, *upahof*, *elevavit*, Marc. IX, 27. *Ahof* autem potius ab *ahafþan*, *levare*. * *Þþrecan*,